

I. feladat: TOTÓ I. (13+1 feladat–hibátlan megoldás esetén 1 jutalompont jár!) (15 pont)

A helyes megoldásokat vastag betűvel szedtük!

1. Mely érc bányászata tette ismertté Úrkút települését?

- 1 bauxit
- 2 mangán**
- 3 uránérc

2. Mi volt Szőny római kori neve?

- 1 Brigetio**
- 2 Gorsium
- 3 Arrabona

3. Hol található a Szamosbazár?

- 1 a Bihar-hegységben**
- 2. a Szamos-torkolatnál
- 3 Rahó környékén

4. Ki fedezte fel az Aggteleki-karszt Béke-barlangját?

- 1 Kordos László
- 2 Jakucs László**
- 3 Herman Ottó

5. Mi Gyulafehérvár román neve?

- 1 Alba Regia
- 2. Alba Iulia**
- 3 Alba Dej

6. Hol tekinthetjük meg ma a Kolozsvári Márton és György által alkotott Szent György-szobor eredetijét?

- 1 Kolozsváron
- 2 Szegeden
- 3 Prágában**

7. Hol található Magyarország magasságmérési alappontja (szintezési ősjegye)?

- 1 Nadapon**
- 2 Pusztavacson
- 3 Ópusztaszeren

8. Hány nemzeti parkja van jelenleg Magyarországnak?

- 1 8
- 2 9
- 3 10**

9. Mi a nemere?

- 1 kistestű rágcsló a Hortobágyi Nemzeti Parkban
- 2 széltípus**
- 3 nomád őseink által készített szövetfajta

10. Ki készítette a kolozsvári Mátyás-lovasszobrot?

- 1 Izsó Miklós
- 2 Fadrusz János**
- 3 Stróbl Alajos

11. Melyik mai ország területén található Beszterce?

- 1 Románia**
- 2 Szlovákia
- 3 Ukrajna

12. Ki festett képet a Tar-pataki vízesésekről és a taorminai görög színházról?

- 1 Csontváry Kosztká Tivadar**
- 2 Barabás Miklós
- 3 Szinyei Merse Pál

13. Kit neveztek „Osztrolenka véres csillagá”-nak?

- 1 Kun Bélát
- 2 Bem Józsefet**
- 3 Tökés Lászlót

+1 Hogy hívják a Tisza két fő eredő ágát?

- 1. Fekete- és Fehér-Tisza**
2. Fekete- és Kék-Tisza
3. Fekete- és Szőke-Tisza

/15 pont

II. feladat: Többelemű választás (8 pont)

Vezesd rá a „Megoldólap”-ra az alábbi állítások közül annak a nyolcnak a **sorszámát**, amelyek a Kárpátokra vonatkoznak! (Amennyiben a megadottnál több megoldás kerül felsorolásra, az elért eredményből pontot /pontokat/ vonunk le!)

A helyes megoldásokat aláhúzással jelöltük.

1. Legmagasabb pontja 2655 m.
2. A kárpáti folyók többsége a Kárpát-medence(vidék) irányába folyik.
3. A hegységet az egykoron a keleti vonulatai alján élő kárpokról nevezték el.
4. A Tisia-masszívum köré gyűrődött fel.
5. A Déli-Kárpátok leglátványosabb és legmagasabb része a vulkáni vonulat.
6. A Kárpátok vonulatai a Dévényi-szorostól az Al-Dunáig (Kazán-szoros) húzódnak.

7. A hegyvonulat legnagyobb tömege a triászban gyűrődött fel.
8. Egyetlen gleccsere a Ferenc József-gleccser.
9. Itt látogatható a Csorba-tó.
10. Itt található az Ojtozi-szoros.
11. A Déli-Kárpátok (és egyben Románia) legmagasabb csúcsa a Negoi.
12. Az Avas, a Kőhát, a Gutin és a Hargita a Kárpátok vulkáni vonulatai közé tartozik.
13. A Kárpátok mai felszínének kialakításában jelentős szerepet játszott a pliocénkori eljegesedés.
14. Jól megfigyelhető a növényzet függőleges övezetessége.
15. A hegyvidék belső lábánál 15-17 °C az évi középhőmérséklet.

/8 pont

III. feladat: Párosítás (12 pont)

Az alábbi személyek nevének betűjele mellé írd oda az általuk alkotott mű **betűjelét!**

a) Verbőczy István	E	g) Lóczy Lajos	A
b) Kőrösi Csoma Sándor	G	h) Ottlik Géza	D
c) Kodály Zoltán	L	i) Jókai Mór	C
d) Makovecz Imre	J	j) Cholnoky Jenő	I
e) Göncz Árpád	B	k) Bacsó Péter	K
f) Feszty Árpád	H	l) Bartók Béla	F

A: Balaton monográfia, **B:** A „Gyűrűk ura” fordítása, **C:** A nagyenyedi két fűzfa, **D:** Iskola a határon, **E:** Tripartitum, **F:** Cantata Profana, **G:** tibeti-angol szótár, **H:** A magyarok bejövetele, **I:** A Föld és élete, **J:** a sevillai világkiállítás magyar pavilonja, **K:** A tanú, **L:** Psalmus Hungaricus

/12 pont

IV. feladat: Epitheton ornans — hírességek híres jelzői (6 pont)

Kikről van szó? A kipontozott vonalra írd a megfelelő személy nevét!

a) A haza bölcse	Deák Ferenc
b) Az árvízi hajós	Wesselényi Miklós
c) A hidrogénbomba atyja	Teller Ede
d) Az anyák megmentője	Semmelweis Ignác
e) A magyar delfin	Hajós Alfréd
f) A sztregovai remete	Madách Imre

/6 pont

V. feladat: Hírességek (9 pont)

Az alábbi nevek („Megoldólap”-on szereplő betűjele) mellé írd oda, hogy mivel foglalkoztak/nak „főállásban”! (Értsd: mi tette őket híressé?)

- a) Bolyai János: **matematikus**
- b) Brunszvik Teréz: **az első óvoda (Angyalkert) megalapítója (Beethoven szeretője)**
- c) Farkas Bertalan: **az első magyar űrhajós (1980)**
- d) Jancsó Miklós: **filmrendező**
- e) Cholnoky Jenő: **geográfus, utazó**
- f) Gregor József: **operaénekes**
- g) Vissy Károly: **meteorológus („időjárásjelentő”)**
- h) Kittenberger Kálmán: **vadász, Afrika-utazó**
- i) Gábor Dénes: **Nobel-díjas kutató, a holográfia feltalálója**

/9 pont

VI. feladat: TOTÓ II. (13+1 feladat–hibátlan megoldás esetén 1 jutalompont jár!) (15 pont)

A helyes megoldásokat vastag betűvel szedtük!

1. Melyik ország területe és népessége áll legközelebb Magyarországhoz?

- 1 Portugália**
- 2 Dél-Korea
- 3 Kamerun

2. Melyik hegységet nevezik a „világ tetejé”-nek?

- 1 Pamír**
- 2 Himalája
- 3 Karakórum

3. Hol húzódott Greenwich előtt a kezdő meridián?

- 1 Kanári-szigetek (Hierro)**
- 2 Párizs (Montmartre)
- 3 Kréta (Knósszosz)

4. Melyik cég nem müncheni központú?

- 1 Bosch**
- 2 Siemens
- 3 BMW

5. Hol található a Chopin-, a Bartók-, az Ibsen- és a Jókai kráter?

- 1 a Merkúron
- 2 a Vénuszon
- 3 a Holdon

6. Melyik hegycsúcs bolygónk legmagasabb kiemelkedése – a Föld középpontjától számítva?!

- 1 Kljucsevszkaja Szopka
- 2 **Chimborazo**
- 3 Csomolungma

7. Melyik országban található bölényrezervátum?

- 1 Szlovénia
- 2 **Lengyelország**
- 3 Magyarország

8. A Naprendszer mely bolygóján tart tovább – földi értelemben – egy nap egy évnél? (Értsd: Mely bolygó forgási ideje haladja meg keringési idejét a felsoroltak közül?)

- 1 az Uránuszon
- 2 a **Vénuszon**
- 3 a Marson

9. Yellowknife, soson, hopi, anasazi. Mik ezek?

- 1 ásványok (féldrágakövek)
- 2 **észak-amerikai indián törzsek**
- 3 az aranymosás szakszavai

10. Honnan ered az Arktisz elnevezés?

- 1 **az Arktosz csillagképről**
- 2 egy görög istenről
- 3 az eszkimók nyelvén jeget jelent

11. Melyik várost emlegetik „Mainhattan” néven?

- 1 New York
- 2 **Frankfurt am Main**
- 3 Mainz

12. Mi az OECD?

- 1 a **gazdaságilag legfejlettebb országok szervezete**
- 2 olajexportáló országok szervezete
- 3 közép-európai országok egykori gazdasági integrációja

13. Hol működik ma hazánkban mélyművelésű vasércbánya?

- 1 Rudabányán
- 2 sehol**
- 3 Recsken

+1. Hol található az „Óriás(ok) útja”?

- 1 az Ír-sziget északnyugati partjainál**
- 2 Délkelet-Kínában
- 3 a Himalájában

/15 pont

VII. feladat: Diaképek felismerése (18 pont)

a) Ismerjétek fel a lencsevégre kapott tájakat, épületeket stb.! (1 pont)

b-c) Adjatok választ a képekhez kapcsolódó kérdésekre! (1-1 pont)

1. a) **Grand Canyon** kép

b) Mely USA tagállamba kell elutaznunk, hogy a képződményt láthassuk?**Arizona**...

c) Melyik folyó kanyarog a völgy alján?**Colorado**.

2. a) **Ayers Rock (Uluru)** kép

b) Milyen kőzetből épül fel a természeti képződmény? **homokkő/arkóza (mindkét megoldás elfogadható!)**

c) Hogy hívják a földrajzos szakirodalomban az egy tömbben álló kőzetképződményeket? **monolit**

3. a) **Machu Picchu** kép

b) Mely kultúra (népcsoport) építette az épületegyüttest?**inka**.....

c) Mely ország területén található?**Peru**.....

4. a) **Pamukkale** kép

b) Hogy hívják a földrajzos szaknyelvben a képen látható képződményt? **mésztufagát/tetarata**

c) Mit jelent magyarra fordítva a törökországi képződmény neve?**”Gyapotvár”**.....

5. a) **Pompei (Pompeji)** romjai kép

b) Mely vulkán tövében található az egykori település?**Vezúv**...

c) Ki volt az a tudós, aki szemtanúként leírta a tűzhányó kitörését?**(ifj.) Plinius**....

6. a) **Colosseum/Amphiteatrum Flavium** kép (**Mindkét megoldás elfogadható!**)

b) Kinek az uralkodása alatt építették az amphiteátrum legnagyobb részét? ...**Vespasianus**

c) Kb. hány fő befogadására volt alkalmas az épület, amikor teljes pompában állt (10% eltérést elfogadunk)?**kb. 50 000 fő**...(Tehát **45 000-55 000 főig elfogadható!**)..

/18 pont

VIII. feladat: „Villámkérdések” (20 pont)

1. Melyik hegységrendszer keletkezett a földtörténeti karbonban? – **Variszkuszi**

2. Mely földtörténeti korban képződött a lösz tömegének döntő többsége? – **pleisztocén**

3. Mely vegetációtípus jellegzetes növényei a moha, a zuzmó és a törpenyír? – **tundra**

4. Melyik ország a Lego „őshazája”? – **Dánia**

5. Hogy hívják Eurázsia füves pusztaságait? – **sztyepp**

6. Milyen torkolattal éri el a Pó a tengert? – **delta**
7. Melyik víziút biztosítja az Északi- és a Fekete-tenger közötti összeköttetést? – **Duna-Majna-Rajna-víziút**
8. Mi Észtország fővárosa? – **Tallinn**
9. Mi a lassan mozgó jégfolyók elnevezése a földrajzos szakirodalomban? – **gleccser**
10. Mi az államformája Dániának? – **királyság**
11. Mely település környékén bányásszák a híres svéd acél alapanyagát? – **Kiruna**
12. Hogy hívják Skóciában a Kaledóniai-csatorna kiszélesedő részét? – **Loch Ness**
13. Hogy hívják Dél-Anglia monumentális, hatalmas kövekből álló megalitikus építményét? – **Stonehenge**
14. Hogy hívják Milánó híres operaházát? – **Scala**
15. Melyik ország ételspecialitása a paella? – **Spanyolország**
16. Melyik ország híres terméke az SKF golyóscsapágy? – **Svédország**
17. Milyen jellegzetes színben pompáznak Dover sziklái? – **fehérek**
18. Melyik szigetet emlegetik „Smaragd-sziget”-ként? – **Ír-sziget**
19. Mely állam területén élnek a rätorománok? – **Svájc**
20. Hogy hívják a Francia- és Spanyolország között „megbúvó” törpeállatot? – **Andorra**

/20 pont

IX. feladat: Keresztrejtvény

Meghatározások:

1. Általában cukor-, illetve keményítőtartalmú növények feldolgozásával előállított üzemanyag-típus.
2. Szén-dioxidos vulkáni utóműködés.
3. Az ő „játékgolyói”-ban gyönyörködhetünk az ausztráliai Alice Springs közelében.
4. E fenyőfajta tobozainak magvait Szibériában szotyolaként fogyasztják
5. Dél-Amerika, s egyben bolygónk legmagasabb tűzhányója.
6. Így hívják Ukrajna gigászi atomvárosát
7. Boszporusz – magyarul.
8. A népnyelvben „matató ménkű”-nek is nevezik ezt a villámfajtát.
9. Európa legnagyobb területű jégsapkája e szigetcsoporton található.

Megoldás:

B	I	O	E	T	A	N	O	L											
			M	O	F	E	T	T	A										
		Ö	R	D	Ö	G													
C	I	R	B	O	L	Y	A	F	E	N	Y	Ö							
	O	J	O	S	D	E	L	S	A	L	A	D	O						
	E	N	E	R	G	O	D	A	R										
			Ö	K	Ö	R	G	Á	Z	L	Ó								
			G	Ö	M	B	V	I	L	L	Á	M							
S	P	I	T	Z	B	E	R	G	Á	K									

A függőleges sorban olvasható megfejtés: ...A **Földgömb**.

/10 pont

X. feladat: Magyarul és nem magyarul... (6 pont)

Add meg a következő földrajzi fogalmak magyar, illetve idegen nyelvű fordítását!

- a) „zöld föld” – **Grönland**
- b) „jó szelet!” – **Buenos Aires**
- c) „a hó hazája” – **Himalája**
- d) „mennydörgő” – **Niagara**
- e) Izland – **„a jég hazája/országa/földje”**
- f) Peloponnészosz – **„majdnem sziget”**

/6 pont

XI. feladat: IGAZ-HAMIS (12 pont)

Az állatok valósnak vélt állítások mellé íródnak az „**igaz**” szót! A véleményetek szerint valótlan állításokat a „**hamis**” megállapítással jelöljétek! (A válaszként nem elegendő a kezdőbetűt megadni!)

- a) Magyarország legnyugatibb települése Felsőszölnök. **igaz**
- b) A Hortobágy területén 400 ezer éve már biztosan megkezdődött a szikes talajok kialakulása. **hamis** (ui. 40 000 éve)
- c) A jég átlagos vastagsága az Antarktisz kb. 2000 méter. **igaz**
- d) A koszovóiak döntő többsége ugyanazt a nyelvet beszéli, mint a „szkipetárok”. **igaz** (lásd albán nyelv)
- e) A kontinentális Európa legcsapadékosabb vidéke a Kotori-öböl és környéke. **igaz**
- f) Az atomenergia-termelésben a VVER-1000 blokkok jóval biztonságosabbak, mint az RBMK típusúak. **igaz**
- g) Koszovó zászlaján kétféjű sas látható. **igaz**
- h) A csernobili atomerőmű-katasztrófa 1984-ben (25 esztendeje) történt. **hamis** (ui. 1986-ban történt)
- i) Waldseemüller világtérképe több mint 600 éves. **hamis** (ui. a térkép 1507-es)
- j) A leghosszabb (hivatalosan is nyilvántartott) magányos síexpedíció 193 napig tartott. **hamis** (ui. „csak” 93 napig)
- k) Bolívia elnöke kokatortát küldött Fidel Castro 80. születésnapjára. **igaz**
- l) A bolíviai Cerro Rico (a „Gazdagság hegye”) jóformán csak rézből áll. **hamis** (ezüstből áll)

/12 pont

XII. feladat: „ABC”-kérdések (pont)

A következő kérdéscsoportok válasza mindig ugyanazzal a betűvel kezdődik. Találjátok ki, hogy melyikkel, s adjatok választ a kérdésekre!

1.

- a) Hogy hívják Földünk legnagyobb átlagmagasságú kontinensét? **Antarktisz**
- b) Hol feneklett meg Noé bárkája? **Ararát**
- c) Hol volt az 1996-os nyári olimpia? **Atlanta**
- d) Ki volt a rendszerváltás utáni első miniszterelnök? **Antall József**
- e) Mi Japán őslakóinak neve? **ainu**

2.

- a) Melyik város hídja a Ponte Vecchio? **Firenze**
- b) Ki fejlesztette ki az első gőzhajót? **Fulton**
- c) Hogy hívják bolygónk második legnagyobb tavát? **Felső-tó**
- d) Ki tervezte a budapesti Vigadó épületét? **Feszl Frigyes**
- e) Hogy hívták régebben Tajvan szigetét? **Formoza**

3.

- a) Hogy hívják a Keleti-Mecsek legvédettebb növényritkaságát? **Bánáti bazsarózsa**
- b) Hogy hívják Földünk legmélyebb tavát? **Bajkál-tó**
- c) Ki a „Brandenburgi koncertek” szerzője? **Bach, J. Sebastian**
- d) Melyik tónak volt az ókori neve Lacus Pelso? **Balaton**
- e) Kinek a világhírű festménye „A tavasz születése”? **Botticelli**

4.

- a) Melyik folyó torkolatánál fekszik Hamburg? **Elba**
- b) Hogy hívják Szentpétervár híres képtárát? **Ermitázs**
- c) Ki zenésítette meg a Szózatot? **Egressy Béni**
- d) Így nevezi a népnyelv a Naptól számított második bolygót. **Esthajnalesillag**

/19 pont

Elérhető pontszám: 150 pont